

SVETOVÝ DEŇ VODY 2025

Čo viete o ľadovcoch? Otestujte sa

Rok 2025

Medzinárodný rok ochrany ľadovcov

Svetový deň ľadovcov – 21. marec

Svetový deň vody – 22. marec

Bez ohľadu na to, kde žijeme, ľadovce sú rozhodujúce pre našu vodnú budúcnosť.

Hlavné posolstvá k Svetovému dňu vody 2025

- Ľadovce sa topia rýchlejšie ako kedykoľvek predtým.
- Ústup ľadovcov hrozí devastáciou.
- Ochrana ľadovcov je stratégiou prežitia.

Kvíz 1/4 ĽADOVCE A GEOGRAFIA

1. Čo je ľadovec?

- akékoľvek pevné skupenstvo vody,
- geologický útvar, ktorý sa vyskytoval v dobe ľadovej, ale dnes už neexistuje,
- silná vrstva zhutneného ľadu, ktorá vzniká premenou snehu na ľad,
- loď, ktorá je svojou konštrukciou určená na plavbu zamrznutým morom a na prerážanie ciest na zamrznutých vodných plochách pre iné lode.

2. Na ktorom kontinente leží najväčší ľadovec na svete?

- Ázia, ľadovec v Himalájach
- Afrika, ľadovec na Kilimandžare
- Grónsko, Grónsky ľadový štít
- Antarktída, Lambertov ľadovec

3. Ako sa volá a v ktorej krajine sa nachádza najväčší ľadovec Európy (mimo jej arktickej časti)?

- a) Vatnajökull na Islande
- b) Jostedalbreen v Nórsku
- c) Severný ľadový štít Novej Zeme v Rusku
- d) Aletschský ľadovec vo Švajčiarsku

4. V ktorom európskom pohorí je najviac ľadovcov?

- a) Pyreneje
- b) Karpaty
- c) Alpy
- d) Škandinávске pohorie

5. Územie Slovenska nebolo v dobe ľadovej pokryté pevninským ľadovcom. V pohoriach Slovenska sa v dobe ľadovej vytvorili horské ľadovce, po ktorých nám zostali ľadovcové údolia, morény, kotle, kary a ľadovcové plesá. Aký ľadovcový jav môžeme pozorovať na Slovensku ešte aj dnes?

- a) aktívne ľadovce v dolinách,
- b) permafrost (trvalo zamrznutú pôdu, zvetraliny alebo horniny) v niektorých tatranských stenách,
- c) nové ľadovcové jazerá v najvyšších polohách Tatier,
- d) morský ľad v zimných mesiacoch.

6. Slaná voda predstavuje 97 % objemu vody na Zemi. Len 3 % objemu je sladká voda, ktorá sa nachádza v podzemí, v pôde, v riekach, jazerách, mokradiach a ľadovcoch. Viete aký podiel sladkej vody je uložený v ľadovcoch?

- a) jedna tretina
- b) dve tretiny
- c) tri tretiny
- d) jedna polovica

7. Viete, čo je dôvodom zmenšovania ľadovcov? Označte tvrdenie, ktoré nie je správne:

- a) globálne otepľovanie,
- b) zmeny cirkulácie atmosféry a zrážkového režimu,
- c) znečisťovanie atmosféry a následne ľadovcov prachom (napr. zo spaľovania uhlia a biomasy), ktorý znižuje schopnosť ľadu odrážať slnečné žiarenie,
- d) kolonizovanie ľadovcov miliónmi tučniakov.

8. Topenie ľadovcov a ľadových príkrovov vedie k zvýšeniu hladiny morí. Viete o koľko centimetrov je hladina svetového oceánu vyššia v porovnaní s rokom 1900?

- a) 0,2 cm
- b) 2 cm
- c) 20 cm
- d) 200 cm

9. Grónsky ľadový štít v súčasnosti stráca 30 miliónov ton ľadu za - jednu z nižšie uvedených časových jednotiek. Vyberte správnu:

- a) za rok
- b) za mesiac
- c) za deň
- d) za hodinu

10. Horské a kontinentálne ľadovce pokrývajú viac ako 10 % zemského povrchu. Viete o koľko by stúpila hladina oceánov, ak by sa úplne roztopili ľadovce v Grónsku a v Antarktíde?

- a) 1 m
- b) 10 m
- c) 65 m
- d) 100 m

11. Priemerne o koľko metrov za rok ustupuje ľadovec v Alpách?

- a) 1 - 5 metrov
- b) 10 - 30 metrov
- c) 40 - 100 metrov
- d) viac ako 150 metrov

12. Ľadovce majú zásadný vplyv na klímu Zeme. Ktoré z nasledujúcich tvrdení o ľadovcoch nie je správne?

- a) Odrážajú slnečné žiarenie. Biele ľadové plochy odrážajú veľkú časť slnečného žiarenia späť do vesmíru. Ak sa ľadovce roztápajú a nahrádzajú ich tmavé povrchy (voda, pôda), tieto absorbujú viac tepla, čo zrýchľuje otepľovanie Zeme.
- b) Regulujú teploty a oceánske prúdy. Ľadovce stabilizujú globálne teploty tým, že udržiavajú studené klimatické podmienky. Ich topenie mení slanosť a teplotu oceánov, čo ovplyvňuje oceánske prúdy, napr. Gólfsky prúd. Ak sa tento prúd oslabí, môže to spôsobiť dramatické zmeny klímy v Európe a Severnej Amerike.
- c) Ovpľývajú atmosférickú cirkuláciu. Studené vzduchové masy z pólů sa stretávajú s teplejším vzduchom, čo ovplyvňuje tlakové systémy a prúdenie vetra, a tým aj zrážky a počasie v rôznych častiach sveta.
- d) Ani jedno z predchádzajúcich tvrdení nie je správne. Ľadovce nemajú vplyv na vývoj globálnej klímy Zeme. Rozsah a rýchlosť topenia ľadovcov závisí len od zmien v rotácii Zeme okolo zemskej osi.

13. Viete koľko ľudí na svete vrátane mnohých domorodých obyvateľů je priamo závislých na ľadovcoch a snehu ako zdroja sladkej vody, obživy alebo kultúrnych potrieb?

- a) 0
- b) 200 tisíc
- c) 2 milióny
- d) 2 miliardy

14. Aké sociálno-ekonomické dôsledky pre ľudstvo môže mať topenie ľadovcov?

- a) nedostatok zdrojů pitnej vody, nedostupnosť obživy, strata obnoviteľného zdroja energie (vodnej energie), migrácia ľudí, strata dostupnosti online sociálnych sietí,
- b) nedostupnosť zdrojů obživy v dôsledku zmeny v cirkulácii atmosféry, vyčerpanie zdrojů fosílnych palív, strata pracovných miest, nedostatok zdrojů pitnej vody,
- c) nedostatok zdrojů pitnej vody, nedostupnosť vody pre poľnohospodárstvo a priemysel, nedostupnosť obživy, zaplavenie pobrežných území, migrácia ľudí,
- d) nedostupnosť zdrojů obživy v dôsledku zmeny cirkulácie morských prúdů, poškodenie dopravnej infraštruktúry a nedostatok automobilů, migrácia ľudí.

15. Viacerí vedci varujú, že zvýšenie globálnej teploty už o 1,5 °C bude stačiť na roztopenie veľkých častí Grónska a Antarktídy a k stúpnutiu hladiny mora o 10 metrov. Viete koľko miest s počtom obyvateľů nad 5 miliónů leží v nadmorskej výške menšej ako 10 m nad morom?

- a) ani jedno
- b) 15 %
- c) 50 %
- d) 75 %

Správne odpovede: 1c), 2d), 3a), 4c), 5b), 6b), 7d), 8c), 9d), 10c), 11b), 12d), 13d), 14c), 15d).